

Sławomir Kalinowski

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

ZNACZENIE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ DLA BENEFICJENTÓW MOPR NA PRZYKŁADZIE POZNANIA

Wprowadzenie

Świadomość konsekwencji niezaspokojenia potrzeb na ogólnie przyjętym poziomie, a także troska o sprawiedliwość społeczną oraz wzrastające znaczenie idei równości przybrały szczególnego znaczenia po zakończeniu II wojny światowej. Przyczyniło się to do wprowadzenia rozbudowanego systemu pomocowego dla ludności zagrożonej wykluczeniem. Rozwój systemu rynkowego oraz konieczność walki o poparcie polityczne sprawiły, że system ten ulegał stopniowej rozbudowie, tak że w pewnym momencie dla budżetu wielu państw stawał się ogromnym obciążeniem. W ostatnim czasie można zaobserwować częściowe próby odejścia od systemu opartego na świadczeniach na rzecz pomocy państwa w tworzeniu miejsc pracy, jednak nadal działania te są w niewielkim stopniu wykorzystywane, a ich efektywność często pozostawia wiele do życzenia. Można jednocześnie zauważyć systematyczny wzrost frakcji osób ubogich oraz coraz większą polaryzację społeczeństwa, co w konsekwencji utrudnia zerwanie z rozbudowanym systemem świadczeń. Dla wielu gospodarstw domowych pomoc pieniężna oraz w nieco mniejszym stopniu rzeczowa jest ważnym uzupełnieniem budżetu domowego, a dla niektórych z kolei są niezbędnym elementem pozwalającym funkcjonować i zapobiec wykluczeniu.

1. Cel i metodologia badań

Celem badań było ustalenie oczekiwań beneficjentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie wobec pomocy społecznej oraz jej charakteru, a także przyjrzenie się ubogim mieszkańcom Poznania, by w ten sposób zaobserwować czynniki oraz obszary, w których przejawia się zjawisko marginalizacji. Dodatkowo artykuł ma określić znaczenie pomocy oraz jej form dla ubogich gospodarstw domowych

w perspektywie ich efektywnego wykorzystania oraz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Kluczową kwestią wpływającą na przedmiot badań jest sytuacja życiowa zmuszająca badane osoby do korzystania z oferty MOPR, co jest punktem wyjścia rozpatrywania problematyki marginalizacji społecznej.

Metodologia i koncepcja badań powstała jako rezultat pracy Międzyrodowiskowej Grupy Badawczej Margines Społeczny Poznań 2010-2012. W artykule przedstawiono wyniki pierwszej części badania, przeprowadzonego w 2011 r. Dobór próby do badań polegał na wylosowaniu z listy beneficjentów MOPR reprezentacyjnej próby gospodarstw domowych ($n = 418$), spośród 6000 adresów. Uzyskana liczebność próby pozwala przyjąć z 95% prawdopodobieństwem, że uzyskane wyniki nie różnią się od rozkładów zmiennych występujących w populacji generalnej o więcej niż 4%. Badania zostały przeprowadzone z wykorzystaniem standaryzowanego wywiadu kwestionariuszowego.

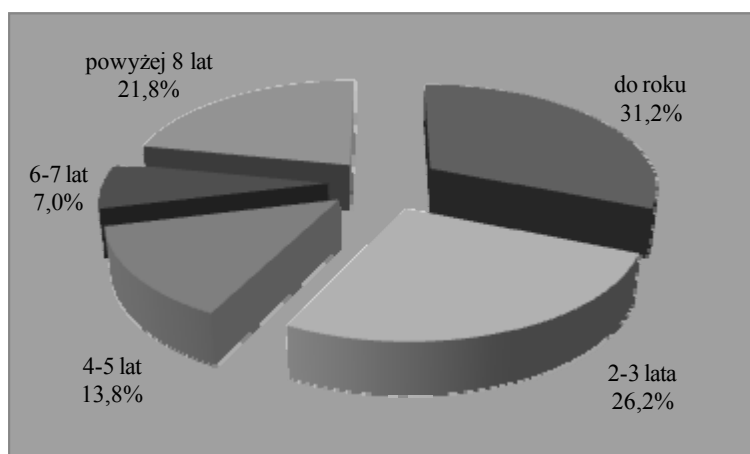
2. Pomoc społeczna

Integralną częścią badań procesu wchodzenia i wychodzenia z obszaru marginalizacji społecznej jest ocena efektywności korzystania przez beneficjentów z instytucji pomocowych. Pozwala ona dostrzec zasadność prowadzonych działań, a w konsekwencji modyfikować je w taki sposób, aby jak najkorzystniej przyczyniały się do realizacji założonych efektów społecznych i ekonomicznych. Problem pojawia się jednak na styku oczekiwań ludności w stosunku do pomocy a instrumentów oferowanych przez ośrodki pomocowe, w tym zakresie i możliwości oraz ram prawnych działań tych instytucji. Brak możliwości zaspokojenia wszystkich potrzeb i ograniczone zasoby finansowe wymuszają pytanie o zakres prowadzonych działań, a także ich charakter, tak aby spełniały swoje funkcje aktywizacyjne, a w konsekwencji przyczyniały się do inkluzji społecznej oraz nie prowadziły do utrwalania ubóstwa i niemocy beneficjentów.

Istotnym problemem dzisiejszej polityki społecznej są nieefektywne wydatki, które wynikają m.in. z chęci uniknięcia napięć społecznych. Rozbudowany system pomocowy zamiast sprzyjać inkluzji niejednokrotnie utrwała wykluczenie, uzależniając od siebie ubogie osoby. J. Krzyszkowski przyczyny stanu, w którym znalazła się pomoc społeczna widzi w czynnikach zewnętrznych i wewnętrznych. Wśród zewnętrznych wskazuje brak reguł zasad współpracy dla rozwiązywania problemów pomocy społecznej na szczeblu lokalnym, nadrzędność administracji centralnej, czy też paternalizm redystrybucyjny¹. J. Gazon zauważa, że im bardziej świadczenia są zbliżone do zasiłków dla bezrobotnych,

¹ J. Krzyszkowski: *Nowa rola służb społecznych jednoczącej się Europy a pomoc społeczna w Polsce*. W: *Wielowymiarowość pracy socjalnej*. Red. K. Frysztański, K. Piątek. Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”, Toruń 2002, s. 94-95.

tym motywacja do podjęcia pracy jest coraz mniejsza, ponieważ jest równoznaczna z sytuacją bezrobotnego, któremu przysługują świadczenia, gdy płaca gwarantowana jest zbliżona do płacy negocjowanej na rynku pracy². Wszystkie te elementy zamiast sprzyjać wychodzeniu z ubóstwa, bardzo często pogłębiają je. Z przeprowadzonych badań wynika, że raz udzielona pomoc staje się bardzo często metodą na życie. Blisko co czwarty respondent korzysta z niej przez okres dłuższy niż 8 lat, tylko dla co trzeciego badanego czas świadczeń nie przekracza roku (rys. 1). Niektórzy respondenci korzystali z niej nawet 15 razy, co potwierdza słowa P. Manowa³, że pomoc socjalna sprzyja wychowywaniu własnych klientów. Zgodnie z prawem Saya, mówiącym, że każda podaż tworzy własny popyt, również państwo poprzez instytucje pomocowe kształtuje taką podaż. Można zatem postawić tezę, że administratorzy, organizatorzy oraz służby społeczne są zainteresowani utrzymaniem rozbudowanych programów socjalnych w celu ochrony własnych interesów. Jednocześnie beneficjenci zaczynają się zastanawiać, czy w ogóle są w stanie bez takiej pomocy zaspokoić własne potrzeby. Pomoc staje się łatwą formą zarobku, a przy jednoczesnej pracy „na czarno”, pozwala osiągać satysfakcjonujący poziom życia.

Rys. 1. Czas korzystania z pomocy MOPR (w latach)

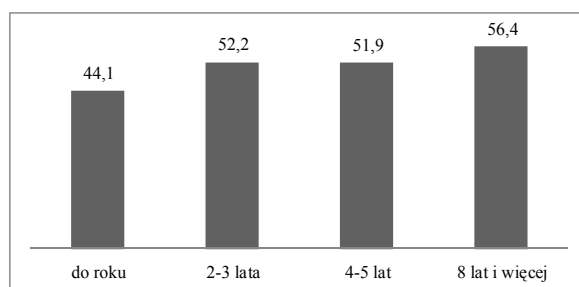
Źródło: Badania własne MGB MSP.

² J. Gazon: *Ani bezrobocie, ani opieka społeczna. Od wyboru etycznego do ekonomii realizacji*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 50.

³ P. Manow: *Comparative Institutional Advantages of Welfare State Regimes and New Coalitions in Welfare State Reforms*. In: *The New Politics of the Welfare State*. Ed. P. Pierson. Oxford University Press, Oxford 2001.

Z badań wynika, że głównym czynnikiem różnicującym okres korzystania z pomocy MOPR jest wiek respondentów. Największe różnice odnotowano wśród osób, które korzystają z pomocy do roku a beneficjentami korzystającymi ze świadczeń przez okres dłuższy niż 8 lat. Różnica ta wynosi aż 12 lat. Z jednej strony może to wynikać z samego faktu wieku respondentów, a więc większej statystycznie szansy pobierania świadczenia przez okres krótszy przez osoby młode, z drugiej zaś strony może to być efekt ciągle zmieniającej się i ulegającej w coraz większym stopniu procesom technicyzacji gospodarki, w której osoby starsze, pozbawione specjalistycznych umiejętności mają większe trudności z adaptacją do rynku. Można również przyjąć, że w pierwszym roku otrzymania pomocy rozstrzyga się sytuacja, czy osoba pobierająca zasiłek stanie się klientem instytucji na dłuższy czas i czy będzie w stanie samodzielnie egzystować. Niepokojącym pozostaje fakt niskiego wieku osób pobierających zasiłki w każdej grupie. Średni wiek beneficjentów korzystających z pomocy do jednego roku wynosi 44,1 lat (rys. 2). Fakt, że w grupie pobierającej zasiłki dominują osoby w wieku produkcyjnym pozwala przypuszczać, że w kolejnych latach osoby te również będą pozbawione szans zaspokojenia potrzeb i pozostaną na „garnuszk” państwa. Z dokładnej analizy grupy wynika, że wśród tych osób przeważają osoby bez doświadczenia zawodowego, które w początkowym okresie wchodzenia na rynek pracy nie potrafiły utrzymać długookresowego zatrudnienia. Powstaje zatem pytanie jakie środki należy przedsięwziąć, aby poprawić sytuację tej grupy. Można sądzić, że nie wystarczą w tym przypadku wyłącznie szkolenia. Konieczne są działania, które mogą podnieść jakość kapitału tej grupy oraz wyposażyć w umiejętności niezbędne na lokalnym rynku pracy. Należy zwrócić uwagę, że działania związane z doskonaleniem zawodowym, czy zmianą kwalifikacji w formie kursów bardzo często nie są efektywne i w rzeczywistości nie sprzyjają poprawie sytuacji osób szkolonych. Według M. Kabaja procesy aktywizacyjne oprócz indywidualnego dopasowania oferty powinny ukierunkowywać bezrobotnych według zgłaszanego przez pracodawców zapotrzebowania⁴. Muszą zatem uwzględniać aktualne zapotrzebowanie pracodawców na odpowiednie kwalifikacje i umiejętności. Należy skończyć z myśleniem, że każde szkolenia dla bezrobotnych są przydatne i efektywne. Przeprowadzane zajęcia muszą przyczyniać się do zwiększenia poziomu zatrudnienia, w związku z czym muszą wyposażać bezrobotnych w umiejętności specjalistyczne związane z obsługą urządzeń technicznych, pracą z komputerem, czy programami informatycznymi.

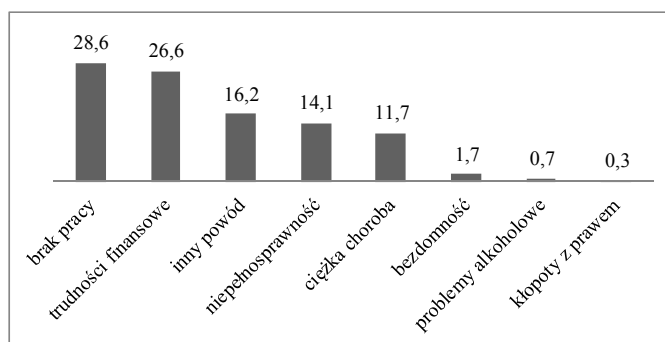
⁴ M. Kabaj: *Badanie bezrobocia długotrwałego*. Wydawnictwo IPiSS, Warszawa 2001, s. 22.

Rys. 2. Wiek a czas korzystania z pomocy MOPR

Źródło: Badania własne MGB MSP.

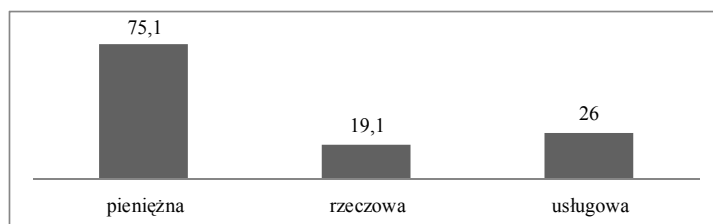
Skuteczna aktywizacja beneficjentów MOPR jest uzależniona od wielu czynników, wśród nich za najważniejszy można uznać wzrost poziomu zatrudnienia. Brak pracy jest kluczowym czynnikiem ubiegania się o świadczenie (rys. 3). Można zauważyć, że jest on zarówno czynnikiem wpływającym na ubóstwo, jak i jego efektem. Brak pracy sprzyja osiąganiu niskich dochodów, jednocześnie pozbawia bezrobotnych możliwości poprawy wykształcenia, sprzyja również ograniczaniu wydatków na dzieci, a w konsekwencji obniża ich konkurencyjność na rynku. Słabo wykształcona młodzież nie stanowi konkurencji na rynku pracy, przez co ma mniejsze szanse na znalezienie odpowiednio płatnej pracy. Konieczne jest zatem tworzenie warunków do zwiększenia liczby ofert pracy na rynku, w tym również dla osób gorzej wykształconych. Powstaje jednak pytanie, gdzie dla tych osób można znaleźć miejsce pracy i czy ewentualnie mogliby je stworzyć samodzielnie przy pomocy wyspecjalizowanych instytucji. Im większa liczba osób bezrobotnych stworzy samodzielnie stanowisko pracy, tym większe prawdopodobieństwo powodzenia aktywizacji, a tym samym większe szanse na włączenie tych osób do normalnego życia.

Rys. 3. Powody korzystania z pomocy MOPR

Źródło: Badania własne MGB MSP.

Analiza osób ubiegających się o wsparcie z pomocy społecznej unaocznia dwa przeciwstawne zjawiska. Z jednej strony pojawiają się ubodzy, którzy nie ubiegają się o zasiłek, mimo że im formalnie przysługuje, z drugiej zaś strony część rodzin pobiera zasiłek, mimo iż im się nie należy, a faktyczny dochód przewyższa kwotę będącą podstawą uzyskania świadczenia. Aktualne przepisy nie zapobiegają wystarczająco istnieniu takich praktyk. Jednym z rozwiązań pozwalającym zabezpieczyć się przed ewentualnymi nadużyciami mogłaby być konieczność świadczeń zwrotnych, jednak z takiej formy korzysta zaledwie co piąty badany. Zwiększenie udziału osób korzystających z pomocy na zasadach zwrotnych mogłoby przyczynić się do zwiększenia jej efektywności, wówczas pomoc byłaby jednocześnie inwestycją w kapitał ludzi, a nie tylko i wyłącznie elementem czasowego zabezpieczenia potrzeb. O krótkotrwałości efektów pomocy może świadczyć, że dla $\frac{3}{4}$ badanej populacji główną formą wsparcia są świadczenia pieniężne (rys. 4). Ich względnie duża wysokość powoduje osłabienie aspiracji zawodowych. Środki pieniężne niebędące efektem aktywności wytwórczej, czy usługowej, ale otrzymywane wyłącznie z faktu braku pracy nie stanowią bodźca proaktywnego. Z ekonomicznego punktu widzenia zasiłki w takiej formie nie spełniają roli motywacyjnej.

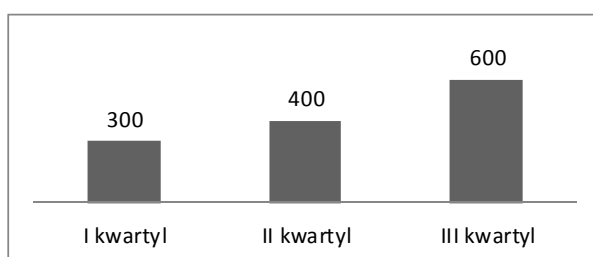
Rys. 4. Formy pomocy MOPR (w %)

Źródło: Badania własne MGB MSP.

Utrzymywanie zasiłków na wysokim poziomie zbliżonym do płacy minimalnej oraz ich długi okres wypłacania zniechęca do poszukiwania pracy. Świadczenia stają się wówczas metodą na życie oraz potęgują bierne postawy życiowe⁵. Względnie wysokie zasiłki powodują wpadanie w pułapkę pomocy. Beneficjenci zniechęcają się do poszukiwania pracy, co wynika z rozminięcia się ich oczekiwań co do potencjalnych zarobków, a proponowanego im wynagrodzenia. Dla świadczeniobiorców praca nie jest alternatywą w porównaniu z dochodem zastępczym otrzymywanym z urzędu pracy. Nie widzą większego sensu

⁵ A. Organiściak-Krzykowska: *Regionalne uwarunkowania bezrobocia*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, 2006.

w jej podejmowaniu, ponieważ pomoc, którą otrzymują jest niewiele mniejsza od oferowanego na rynku wynagrodzenia. Zasiłki wówczas zamiast funkcji kompensacyjnej pełnią funkcję normalnego wynagrodzenia za „brak aktywności”. Nie można zatem mówić, że amortyzują utratę zatrudnienia, czy też przeciwdziałają ubóstwu, ale bardziej należy je rozpatrywać w kategorii czynnika zagrażającego gospodarce. Można zauważyć, że ponad połowa osób otrzymała w miesiącu poprzedzającym badanie kwotę 400 zł, a co czwarty respondent uzyskał pomoc w wysokości 600 zł (rys. 5). Oprócz pomocy w formie pieniężnej beneficjenci MOPR uzyskali również pomoc rzeczową w postaci bonów żywnościowych (63,3%), odzieży (16,7%), opału (6,7%) i innej.

Rys. 5. Wielkość pomocy finansowej w poszczególnych kwartylach

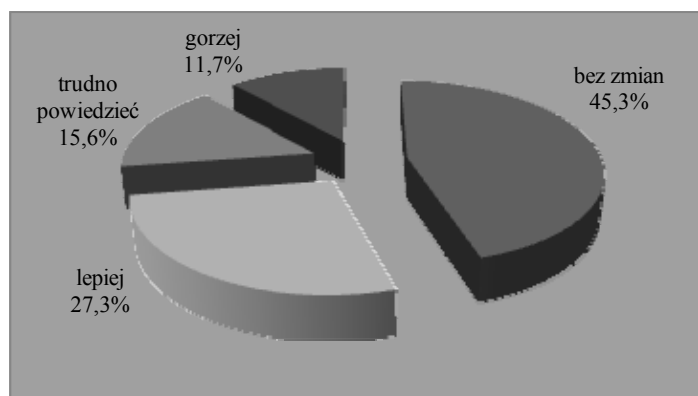
Źródło: Badania własne MGB MSP.

Wyjście z ubóstwa oraz możliwość aktywnego włączenia się w życie społeczno-ekonomiczne nie jest możliwe bez odpowiedniej komunikacji pomiędzy beneficjentami pomocy społecznej a samym ośrodkiem. Musi ona mieć charakter indywidualizowany, dwustronny i długofalowy. Tylko wtedy będzie szansa zrealizowania potrzeb w stosunku do klienta na odpowiednim poziomie. Brak kontaktu pomiędzy ośrodkiem a beneficjentem może w myśl teorii niespełnionych oczekiwań prowadzić do utrwalenia ubóstwa. Klienci pomocy społecznej widząc, że otrzymane świadczenie zamiast pomóc przyczynia się do ich stopniowej marginalizacji mogą zniechęcić się do jakichkolwiek działań. Niezbędne zatem wydają się działania związane z bezpośrednim kontaktem z asystentami rodziny i pracownikami socjalnymi, m.in. poprzez próbę rozwiązań aktualnej sytuacji życiowej, czy też przekazywanie takich komunikatów niewerbalnych, w których beneficjenci widzą, że mają szansę otrzymać odpowiednią pomoc. Istotnym jednak problemem jest fakt, że zaledwie 13,2% respondentów korzysta z pomocy asystenta, a co dziesiąty nie jest w stanie tego określić. Oznacza to, że instytucja ta nadal słabo jest zakorzeniona w świadomości beneficjentów. Problemem utrudniającym korzystanie z asystenta rodziny jest fakt zbiurokratyzowania działań, które należy podjąć, aby uzyskać pomoc. Uzyskanie jej jest skomplikowane, a przez to dla wielu rodzin praktycznie niemożliwe do osiągnięcia.

3. Retrospektywna analiza sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych

Celem postawienia pytań retrospektywnych podczas analizy zjawiska marginalizacji społecznej była próba uchwycenia zmian sytuacji gospodarstw domowych w porównaniu z przeszłością. Pytania te zakładały, że zjawisko marginalizacji ma procesualny charakter. Na tej podstawie można było przyjąć dwa alternatywne scenariusze zmian sytuacji. Pierwszy – optymistyczny – zakładał, że sytuacja beneficjentów w wyniku udzielonej pomocy uległa poprawie, drugi zaś – pesymistyczny – że pomoc stała się początkiem drogi wchodzenia w zjawiska marginalizacyjne. Na podstawie przeprowadzonych badań można określić, czy pomoc społeczna faktycznie spełnia swoją rolę i czy działania prowadzone przez MOPR są efektywne zarówno z punktu widzenia beneficjentów, jak i finansów państwa.

Jednym z elementów pozwalających określić poprawę sytuacji życiowej są zmiany postrzegania warunków żywnościowych. Sytuację tę można potraktować jako ważny wskaźnik określający zagrożenie marginalizacją. Brak środków na podstawowe potrzeby może być traktowany jako symptom ubóstwa skrajnego. Uzyskane w tym kontekście wyniki pozwalają stwierdzić, że w blisko $\frac{3}{4}$ przypadków pomoc społeczna nie przyczyniła się do zmian zarówno ilościowych, jak i jakościowych żywności (rys. 6).

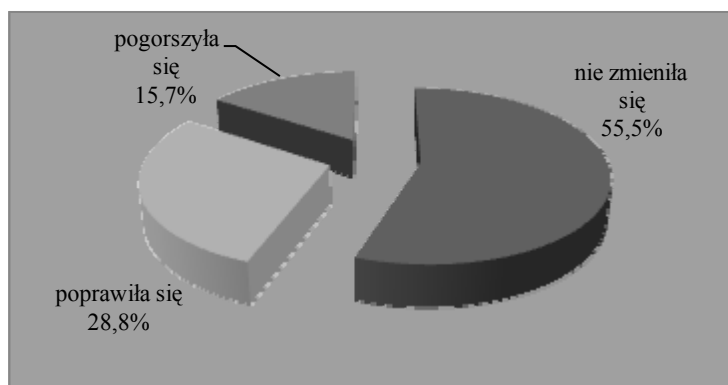

Rys. 6. Postrzeganie zmian warunków żywnościowych wśród beneficjentów MOPR

Źródło: Badania własne MGP MSP.

Równie ważnym czynnikiem świadczącym o efektywności działań MOPR jest postrzeganie sytuacji materialnej. Blisko 30% respondentów przyznało, że ich sytuacja materialna w porównaniu z okresem przed otrzymaniem środków

z pomocy społecznej uległa poprawie (rys. 7). Można tę sytuację interpretować jako symptom skuteczności działań MOPR, nie mniej jednak ponad połowa ankietowanych uznała, że sytuacja ta nie uległa zmianom.

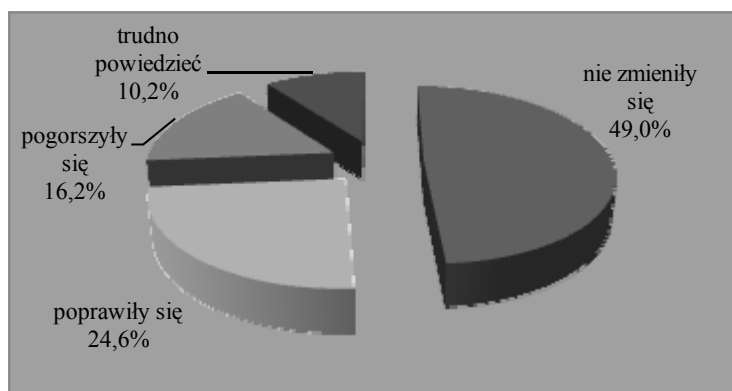

Rys. 7. Postrzeganie zmian sytuacji materialnej wśród beneficjentów MOPR

Źródło: Badania własne MGB MSP.

W powszechnej świadomości ubóstwo jest związane z niedostatkiem w budżetach gospodarstw domowych. Należy jednak pamiętać, że ma ono szerszy charakter i powoduje niezaspokojenie potrzeb również w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, warunków mieszkaniowych, kultury i czasu wolnego⁶. Warto jednak zauważyć, że deprivacja tych potrzeb w dużej mierze wynika z braków odpowiednich środków finansowych. Dla blisko połowy ankietowanych rozpoczęcie korzystania z pomocy społecznej nie przyczyniło się do poprawy ich sytuacji dochodowej, jednak w przypadku co czwartego ankietowanego, dzięki pieniądзом uzyskanym ze świadczeń, sytuacja uległa poprawie (rys. 8). Na podstawie wyników badań można stwierdzić, że kobiety znacznie częściej wyrażały opinię, że pomoc udzielana przez MOPR poprawia sytuację gospodarstw domowych, a sytuacja ich rodzin w efekcie uległa poprawieniu, zarówno na płaszczyźnie materialnej, dochodowej, jak i żywieniowej. Mężczyźni z kolei z reguły określali, że pomoc zamiast poprawiać ich sytuację, prowadzi do wykluczenia i dalszej pauperyzacji ich gospodarstw domowych.

⁶ M. Kabaj, M. Danecka: *Bezrobocie i pomoc społeczna*. W: *Wygrani i przegrani polskiej transformacji*. Red. M. Jarosz. Oficyna Naukowa, Warszawa 2005, s. 132.

Rys. 8. Postrzeganie zmian sytuacji dochodowej wśród beneficjentów MOPR

Źródło: Badania własne MGB MSP.

Należałoby się zastanowić nad dotychczasowymi przepisami uprawniającymi do pomocy osobom o określonych, niskich dochodach. Przepis ten jest jednym z czynników zniechęcających do pracy. Powoduje, że beneficjentom pomocy nie opłaca się pracować za kwotę wyższą niż przewiduje rozporządzenie. Wolą zmniejszać ilość przepracowanych godzin niż utracić zasiłek. Mniejsza liczba godzin ma z kolei niekorzystne konsekwencje dla przyszłości. Pracownik zdobywa mniej umiejętności, a tym samym staje się mniej konkurencyjny na rynku, co powoduje przyszłą redukcję dochodów. W ten sposób tworzy się swoisty krąg nieefektywności.

Podsumowanie

Z przeprowadzonych badań wynika, że:

1. Co trzeci respondent korzysta z pomocy MOPR przez okres nie dłuższy niż rok, a u co piątego okres pomocy wynosi osiem lub więcej lat.
2. Średnia wieku osób korzystających z pomocy wynosi 44 lata.
3. Głównym powodem pobierania pomocy jest brak pracy oraz ubóstwo.
4. Połowa rodzin otrzymujących pomoc uzyskuje ją w wysokości 400 zł na miesiąc, a co czwarty respondent otrzymuje kwotę 600 zł.
5. Zaledwie 13% badanych korzysta ze wsparcia asystenta rodziny.
6. Co trzeci badany przyznaje, że w wyniku pomocy MOPR poprawiła się jego sytuacja życiowa.
7. Dla blisko połowy respondentów rozpoczęcie korzystania z pomocy społecznej nie przyczyniła się do poprawy sytuacji dochodowej gospodarstwa domowego.

Z przedstawionych cząstkowych badań wynika, że należałoby się zastanowić nad gruntownymi zmianami w zasadach udzielania pomocy społecznej. Ludzie z zasady są bardziej zapobiegliwi i niezależni, a także rozwijają dobre nawyki, gdy są zmuszeni do samodzielnego podejmowania decyzji i troszczenia się o siebie. Stałe wspieranie przez innych powoduje nabywanie przez nich nawyku „łatwego zarobku”, przez co tracą niejednokrotnie umiejętności funkcjonowania w przestrzeni rynkowej⁷.

Literatura

- Becker G.S., Becker G.N.: *Ekonomia życia*. Helion, Gliwice 2006.
- Gazon J.: *Ani bezrobocie, ani opieka społeczna. Od wyboru etycznego do ekonomii realizacji*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008.
- Kabaj M.: *Badanie bezrobocia długotrwałego*. Wydawnictwo IPiSS, Warszawa 2001.
- Kabaj M., Danecka M.: *Bezrobocie i pomoc społeczna. W: Wygrani i przegrani polskiej transformacji*. Red. M. Jarosz. Oficyna Naukowa, Warszawa 2005.
- Krzyszowski J.: *Nowa rola służb społecznych jednoczącej się Europie a pomoc społeczna w Polsce. W: Wielowymiarowość pracy socjalnej*. Red. K. Frysztański, K. Piątek. Wydawnictwo Edukacyjne „Akapit”, Toruń 2002.
- Manow P.: *Comparative Institutional Advantages of Welfare State Regimes and New Coalitions in Welfare State Reforms*. In: *The New Politics of the Welfare State*. Ed. P. Pierson. Oxford University Press, Oxford 2001.
- Organiściak-Krzykowska A.: *Regionalne uwarunkowania bezrobocia*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, 2006.

THE IMPORTANCE OF SOCIAL WELFARE FOR MOPR BENEFICIARIES ON THE EXAMPLE OF POZNAŃ

Summary

The article discusses the judgments of MOPR beneficiaries in Poznan concerning social service and subjectively implied poverty in the context of such phenomenon as social marginalization. Main factors determining the necessity of applying for a benefit have been surveyed. Various forms of help and their dimensions have been introduced and also the significance of beneficiaries' help and expectations towards special institutions have been taken into consideration. It was questioned whether the help they receive allows to improve their own living conditions. Also the attention was paid to several ways of depriving people of opportunities to satisfy their needs. Among the reasons for

⁷ G.S. Becker, G.N. Becker: *Ekonomia życia*. Helion, Gliwice 2006, s. 127.

exclusion the most important factors are: lack of sufficient income, inadequate education to fit market expectations, and lack of work. It was noted that the main reason for the marginalization is not only the lack of goods, but also the absence of opportunities to influence their own lives and insufficient participation in the socio-economic life.